

Regionaal Innovatie Programma Fryslân FRYSLÂN FERNIJT III

Handleiding voor projectindieners

Inhoudsopgave:	Bladzijde:
1. Selectiecriteria voor projectvoorstellen	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Algemene criteria voor de selectie van projectvoorstellen	3
1.3 Thema's en themaspecifieke selectiecriteria	4
2. Subsidiabele kosten	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Algemeen	9
3. Aanvraag	11
3.1 Indienen van een formele subsidieaanvraag	11
3.2 Beoordeling en besluitvorming betreffende de formele subsidieaanvraag	12
4. Uitvoering	13
4.1 Uitvoering van het project en wijzigingen in de oorspronkelijke opzet	13
4.2 Voortgangsrapportages	14
4.3 Voorschotverlening	14
4.4 Organisatie van de projectadministratie	15
4.5 Gereedmelding en eindafrekening	15
5. Communicatievoorwaarden	17
6. Duurzaamheid	19

bijlagen:

A	Aanvraagformulier
B	Voortgangsrapportageformulier
C	Toelichting publieke cofinanciering
D	Toelichting Staatssteun
E	MKB toets
F	Eisen aan een samenwerkingsverband
G	Opbouw projectdossier en -administratie bij subsidieontvangers
H	Eindrapportage
I	Accountantsverklaring
J	Betaallijst
K	Timesheet

1. Selectiecriteria voor projectvoorstellen

1.1 Inleiding

Het regionaal innovatieprogramma 'Fryslân Fernijt III' heeft ten doel innovatie, kennisoverdracht/-ontwikkeling/-toepassing en netwerkvorming te stimuleren door het financieel ondersteunen van experimentele projecten binnen vier thema's. Deze vier thema's zijn door de provincie Fryslân in de Uitvoeringsagenda Economie 2010, waarin de provincie haar inzet op economisch terrein verantwoordt, aangemerkt als speerpunten met potentie voor duurzame, kennisintensieve en innovatieve toepassingen.

- Duurzame Energie
- Water(technologie)
- Recreatie en Toerisme
- Gezond ouder worden

Het totale budget bedraagt € 4.630.000. Hiervan is € 4.200.000 beschikbaar voor subsidies binnen bovengenoemde thema's. Een deel van de middelen (€ 430.000) zal worden gebruikt ter dekking van de overheadkosten van het programma ((financieel) management, pr- en communicatie, monitoring, evaluatie en verantwoording).

'Fryslân Fernijt III' heeft een looptijd van 1 januari 2011 – 31 december 2013. Subsidieaanvragen voor projecten kunnen doorlopend worden ingediend tot 1 april 2012 of zoveel eerder op het moment dat het subsidieplafond al voor deze datum is bereikt.

Gedeputeerde Staten van Fryslân zijn eindverantwoordelijk voor de correcte uitvoering van het programma en besluiten over de subsidiëring van projecten en de voorwaarden waaronder gesubsidieerde projecten dienen te worden uitgevoerd. De afdeling Economie, Recreatie en Toerisme is samen met de afdeling Subsidiezaken belast met de praktische uitvoering van het programma.

Deze 'Handleiding voor projectindieners' is van toepassing op alle partijen die een project voor subsidie in het kader van 'Fryslân Fernijt III' wensen voor te dragen, en alle partijen die een project met subsidie van 'Fryslân Fernijt III' uitvoeren.

Deze handleiding is door Gedeputeerde Staten van Fryslân vastgesteld in de vergadering van 11 januari 2011. Gedeputeerde Staten van Fryslân kunnen in bijzondere gevallen, wanneer het volgen van de in deze handleiding gestelde voorschriften ongewenste en/of onredelijke gevolgen zou hebben, beargumenteerd van het bepaalde in deze handleiding afwijken of de inhoud van deze handleiding wijzigen. Uiteraard moet in dergelijke gevallen binnen de grenzen van andere toepasselijke wettelijke kaders worden gebleven.

1.2 Algemene criteria voor de selectie van projectvoorstellen

Voor alle projecten die worden ingediend binnen het programma geldt een aantal algemene selectiecriteria die gehanteerd zullen worden bij het beoordelen van deze projectvoorstellen. Daarnaast zijn er per thema enkele themaspecifieke selectiecriteria opgesteld.

Ieder project dat in aanmerking wenst te komen voor een financiële bijdrage in het kader van 'Fryslân Fernijt III', dient te voldoen aan alle algemene selectiecriteria zoals hieronder beschreven, alsmede aan de themaspecifieke criteria. Het college van Gedeputeerde Staten bepaalt, mede op advies van het deskundigenpanel, of een project in voldoende mate aan deze criteria voldoet.

De algemene selectiecriteria, die gehanteerd zullen worden bij het beoordelen van de projectvoorstellen zijn:

1. projecten moeten direct of indirect een aantoonbare bijdrage leveren aan het stimuleren van innovatie, kennisoverdracht/-ontwikkeling/-toepassing en/of samenwerking/netwerkvorming in de provincie Fryslân waardoor kansen voor economische spin-off in termen van de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten, werkgelegenheid, toegang tot nieuwe markten en omzetverbetering, beter worden benut;
2. projecten moeten direct of indirect een aantoonbare bijdrage leveren aan de ontwikkeling en het vermarkten van nieuw ontwikkelde processen, toepassingen, diensten en/of producten;
3. projecten hebben betrekking op activiteiten, producten, processen, diensten of toepassingen die minimaal nieuw zijn op het gebied van de thema's;
4. projecten hebben een experimenteel en risicovol karakter;
5. projecten worden uitgevoerd in de provincie Fryslân. In uitzonderlijke gevallen kan hiervan, mits voldoende gemotiveerd, worden afgeweken;
6. projecten dienen duurzaam te zijn en bijdragen aan het behoud cq de verbetering van de economische, sociale of ecologische kwaliteit;
7. projecten moeten laten zien welk perspectief op continuïteit of opschaling wordt geboden na beëindiging van het project met steun van 'Fryslân Fernijt III';
8. er dient altijd een samenwerkingsverband te zijn tussen meerdere partijen. In ieder project dienen minimaal drie MKB-bedrijven of minimaal één kennisinstelling en twee MKB-bedrijven als projectpartner te participeren. Stichtingen en verenigingen zijn in het algemeen niet vennootschapsbelastingplichtig en worden in dat geval niet als MKB-bedrijf aangemerkt;*
9. een deel van het projectbudget dient gereserveerd te worden voor communicatie en verspreiding van de projectresultaten;
10. projecten mogen niet strijdig te zijn met Europees, nationaal en provinciaal beleid en met geldende wet- en regelgeving (w.o. voorwaarden SNN);
11. projectvoorstellen kunnen doorlopend worden ingediend tot 1 april 2012 of tot het moment dat het subsidieplafond van € 4.200.000 is bereikt. Voor ieder project geldt dat het vaststellingsverzoek van de subsidie uiterlijk drie maanden na de einddatum van het project (zoals genoemd in de subsidiebeschikking), doch uiterlijk op 1 september 2013 moet zijn ingediend;
12. de bijdrage uit Fryslân Fernijt bedraagt maximaal 65% van de totale subsidiabele kosten. Per project bedraagt de minimale bijdrage € 50.000,- en de maximale bijdrage € 200.000,-;
13. De totale bijdrage van de projectpartners bedraagt per project in ieder geval minimaal 35% van de totale subsidiabele kosten van het project;
14. projecten dienen te passen in één (of meerdere) van de volgende deelgebieden binnen de vier thema's van het programma.

*zie bijlage E: MKB toets

1.3 Thema's en themaspecifieke selectiecriteria

Binnen Fryslân Fernijt III is gekozen voor vier thema's. Hieronder worden de thema's toegelicht. Bovendien vindt u hier de themaspecifieke selectiecriteria.

Thema I: Duurzame Energie

1. *Opwekking duurzame energie*

Binnen dit deelgebied kunnen projecten in aanmerking komen die betrekking hebben op:

- Zonne-energie: Ontwikkeling en/of demonstratie van kleinschalige, innovatieve toepassingen van zonne-energie, vaak in mobiele (vaar- of voertuigen) of niet-netgebonden situaties. Het gaat hier ook om het vinden van nieuwe product-marktcombinaties. Ook de ontwikkeling van nieuwe bedrijfskundige (exploitatie-)concepten en/of diensten (met

gebruik making van bv. lease of huur) die leiden tot grootschaliger gebruik- en uitrol van zonnestroom kan worden gesubsidieerd.

- Energie uit reststoffen: Ontwikkeling en/of demonstratie van methoden en technieken om te komen tot een beter gebruik van reststromen. Hierbij ligt de nadruk vooral op de productie en distributie van biogas en Groen Gas.
- Ontwikkeling, onderzoek en kennisvergaring t.b.v. van innovatieve alternatieve vormen van duurzame energieproductie. Het gaat hierbij om methoden die nog niet op commerciële wijze ontwikkeld kunnen worden maar het stadium van de fundamentele theorieën zijn ontgroeid.

2. **Duurzame mobiliteit**

Ontwikkeling en/of demonstratie van duurzame, niet fossiele brandstoffen. Hierbij is van belang dat de gehele keten (van productie via opwerking, distributie tot gebruik) wordt gezien. Getracht wordt alle onderdelen van de keten op regionale schaal te versterken. Ook hier ligt nadruk op zoeken van nieuwe product-marktcombinaties.

Ontwikkeling en/of demonstratie van elektrisch voortbewegen, zowel varen als rijden: ontwikkeling van nieuwe producten, maar ook diensten die elektrisch voortbewegen faciliteren, zoals oplaadpunten en/of batterij-omwisselsystemen.

3. **Energiebesparing in gebouwde omgeving**

Ontwikkeling en/of demonstratie van methoden en technieken om te komen tot een besparing op gebruik van energie, met name door innovatieve toepassingen en integratie van systemen: te denken valt aan gebruik bodemwarmte, warmtewisselaars, warmtenetten, energiezuinige verlichting en individuele energieopwekking. Ontwikkeling van geïntegreerde systemen voor opwekking en/of gebruik van duurzame energie zoals zonne-energie en WKO. Ontwikkeling van on- en off grid distributie- en opslagsystemen voor stationair gebruik.

Specifieke selectiecriteria voor het thema 'Duurzame Energie'

Een project dat in het kader van één van de deelgebieden van het thema 'Duurzame Energie' in aanmerking wenst te komen voor een financiële bijdrage, dient eveneens te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. In de subsidieaanvraag dient duidelijk beschreven te worden hoe en in welke mate het project, direct of indirect, bijdraagt aan de realisatie van de volgende doelen:
  - verbetering van de regionale samenwerking in de Friese energiesector, vooral ook met sectoren die relatief 'nieuw' zijn voor de energiesector, zoals landbouwgerelateerde organisaties en de voedingsmiddelenindustrie;
  - versterking van regionale kennis en bevordering van kennisoverdracht tussen kennisinstellingen en het regionale bedrijfsleven;
  - ontwikkeling van nieuwe product-marktcombinaties;
  - toename van innovatie, omzet en werkgelegenheid in de Friese energiesector;
  - vermindering van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen;
  - vermindering CO₂-uitstoot.

b. In het project dient financieel te worden geparticipeerd door meerdere van de volgende partijen: MKB-bedrijven, lokale overheden, belangenorganisaties, intermediaire organisaties, brancheorganisaties en kennisinstellingen.

Thema II: Water(technologie)

1. **Pilot- en demonstratieprojecten waterbehandeling**

Binnen dit deelgebied vallen pilot- en demonstratieprojecten van nieuwe producten en toepassingen op het gebied van waterbehandeling door samenwerkingsverbanden van bedrijven met bij voorkeur deelname van kennisinstellingen en/of overheden.

2. **Marktontwikkeling watertechnologie**

Binnen dit deelgebied is ruimte voor projecten gericht op het leggen van contacten met nieuwe markten en buitenlandse marktpartijen op het gebied van watertechnologie. Bijvoorbeeld voor de

organisatie van internationale congressen, symposia en 'matchmaking-bijeenkomsten' en de follow-up daarvan.

Specifieke selectiecriteria voor het thema 'Water'

Een project dat in het kader van één van de deelgebieden van het thema 'Water' in aanmerking wenst te komen voor een financiële bijdrage, dient eveneens te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. In de subsidieaanvraag dient duidelijk beschreven te worden hoe en in welke mate het project, direct of indirect, bijdraagt aan:
  - verbetering van de regionale samenwerking in de Friese watersector in het algemeen en tussen kennisinstellingen en het Friese bedrijfsleven in het bijzonder;
  - ontwikkeling van nieuwe product-marktcombinaties;
  - ontwikkeling van nieuwe (buitenlandse) markten en contacten en netwerken in deze markten;
  - toename van de omzet en werkgelegenheid in de Friese watersector;
  - toename van export in de Friese watersector;
  - verbetering van de waterkwaliteit in de provincie Fryslân.
- b. De partners in het project dienen zich aantoonbaar in te zetten voor verbetering van de samenwerking in of met de noordelijke watersector.
- c. Het project dient gericht te zijn op waterkwaliteit. Projecten gericht op waterkwantiteit komen niet voor een financiële bijdrage in het kader van 'Fryslân Fernijt III' in aanmerking.

Thema III: Recreatie & Toerisme

Het Fries toerismebeleid kent drie speerpunten: de Wadden, de Friese Elfsteden en de Friese meren. Projectaanvragen in het kader van Fryslân Fernijt III moeten bijdragen aan de doelstellingen van het Fries toerismebeleid. In aanvulling hierop kan ook innovatiesubsidie worden aangevraagd voor projecten die bijdragen aan recreatie en toerisme op het platteland.

Subsidie kan worden aangevraagd voor projecten gericht op de ontwikkeling van producten, processen, diensten en (transsectorale) samenwerkingsprojecten. Het kan hierbij gaan om marktinnovatie (benaderen van nieuwe doelgroepen), productinnovatie (vernieuwende arrangementen of product/marktcombinaties) en transsectorale innovaties (ongebruikelijke samenwerking tussen partijen uit verschillende sectoren).

Binnen de innovatielijn Recreatie en Toerisme past de ontwikkeling van projecten op het gebied van:

1. **Duurzame recreatiemobiliteit en -verblijf**, ontwikkeling van producten, processen en diensten op het gebied van recreatief vervoer en verblijf die bijdragen aan het verduurzamen van het toerisme in Fryslân;
2. **Samenwerking en ketenvorming**, binnen dit deelgebied passen toeristische projecten die cluster- en ketenvorming binnen de versnipperde toeristische sector bevorderen en verbindingen leggen tussen bedrijven en kennisinstellingen. Het gaat om verbindingen tussen onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid, zoals bijvoorbeeld (transsectorale) allianties tussen toerisme en Culturele Hoofdstad 2018, natuur, voedselindustrie, sport, entertainment, gaming, nieuwe media, bezinning, wellness of toerisme met zorg. Ook het opstellen van een regionaal beeldverhaal voor Wadden en Elf Steden, alsmede de hieruit voortvloeiende productontwikkeling behoort tot de mogelijkheden.
3. **Vernieuwend beleven**, gericht op versterking van het toeristisch recreatief aanbod door vernieuwende manieren van ontsluiting van landschap en cultuur en het beleven van Fryslân.

Specifieke selectiecriteria voor het thema 'Recreatie & Toerisme'

Een project dat in het kader van één van de deelgebieden van het thema 'Recreatie & Toerisme' in aanmerking wenst te komen voor een financiële bijdrage, dient eveneens te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. In de subsidieaanvraag dient duidelijk beschreven te worden hoe en in welke mate het project, direct of indirect, bijdraagt aan de realisatie van één of meer van de volgende doelen:
  - toename van het aantal toeristen dat jaarlijks naar Fryslân komt;

- *toename van de toeristische bestedingen in de provincie Fryslân;*
  - *bevordering van seizoensverlenging;*
  - *verbetering van de marketingmogelijkheden van het toeristisch recreatief aanbod;*
  - *versterking van de toeristische structuur in Fryslân;*
  - *verbetering van de concurrentiepositie van Fryslân in relatie tot andere toeristische bestemmingen;*
  - *verbetering van de diversiteit van toeristisch-recreatieve faciliteiten, producten en diensten;*
  - *verdere ontwikkeling van toeristische voorzieningen op het Friese platteland en in de steden;*
  - *omzetverbetering van ondernemers in de R&T-sector;*
  - *het ontstaan van nieuwe bedrijvigheid in de R&T-sector;*
  - *het ontstaan van samenwerkings- en leerprojecten.*
- b. Kosten voor marketing en promotie die onlosmakelijk met het project verbonden zijn kunnen tot een maximum van 25 % van de totale subsidiabele kosten worden opgevoerd.
- c. Ontwikkeling en organisatie van evenementen komen niet voor een financiële bijdrage in het kader van 'Fryslân Fernijt III' in aanmerking.

Thema IV: Gezond ouder worden

1. Voeding en Gezondheid

Binnen dit deelgebied kunnen projecten in aanmerking komen die betrekking hebben op:

- het toepassen van bestaande en nieuwe kennis en inzichten ten aanzien van de voedingskundige-, smaak en belevingsfactoren in het integrale voedingsconcept voor de gezond ouder wordende consument;
- het in gezamenlijkheid ontwikkelen van een voedingspakket dat zich positief onderscheidt van de norm in Nederland op het gebied van voeding, smaak, beleving en logistiek.

2. ICT en Zorg

Binnen dit deelgebied worden alleen projecten ondersteund die gericht zijn op:

- de realisatie van een Fryslânbreed platform waarop informatie en diensten digitaal beschikbaar gemaakt kunnen worden in heel Fryslân, voor zowel patiënten als partijen in de eerstelijns- en tweedelijnszorg;
- de ontwikkeling van innovatieve digitale zorgdiensten met een Fryslânbrede dekking;
- ICT-toepassingen ter verbetering van het aanbod van zorg- en welzijns- voorzieningen in dorpen op het Friese platteland.

3. Biomedische Toepassingen/Rode Life Sciences

Binnen dit deelgebied kunnen projecten voor subsidie in aanmerking komen die betrekking hebben op de toepassing van biotechnologie in de zorg ten behoeve van diagnostiek en snelle detectie.

4. Serious Gaming

Binnen dit deelgebied kunnen projecten voor een bijdrage in aanmerking komen die zich richten op de ontwikkeling en demonstratie van gaming applicaties met een nadrukkelijk spelelement voor de zorg, op het gebied van simulatie, preventie of revalidatie.

Specifieke selectiecriteria voor het thema 'Gezond ouder worden'

Voor een project dat in het kader van één van de deelgebieden van het thema 'Gezond ouder worden' in aanmerking wenst te komen voor een financiële bijdrage, gelden eveneens de volgende voorwaarden:

- a. Het project dient, binnen het (de) betreffende deelgebied(en), betrekking te hebben op:
- de ontwikkeling en/of de demonstratie van producten, processen, diensten, concepten of toepassingen, of
  - voorbereidende werkzaamheden t.b.v. het opzetten van kennisclusters, of
  - netwerkontwikkeling (alleen voor deelgebied 1.), of

- ontwikkeling van kennis van nieuwe (buitenlandse) markten en contacten en netwerken in deze markten (alleen voor deelgebied 1.)

Een combinatie van voorgenoemde activiteiten is ook mogelijk.

- b. Voor de deelgebieden 2-4 dient tevens minimaal 1 partij/organisatie uit de zorgsector (cure, care of preventie) zowel inhoudelijk als financieel als projectpartner in het project te participeren.

2. Subsidiabele kosten

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn nadere regels opgenomen inzake kosten en kostencategorieën die in het kader van 'Fryslân Fernijt III' als subsidiabel en als niet-subsidiabel kunnen worden aangemerkt. Ook zijn hieronder richtlijnen opgenomen die bij de berekening van deze kosten in acht genomen dienen te worden.

2.2 Algemeen

Het van kracht worden van nieuwe voorschriften dan wel het verstrekken van aanwijzingen door de Europese Commissie of door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland kan tot wijziging van de subsidievoorwaarden leiden.

Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald in de subsidieverleningbeschikking, zijn de onderstaande voorwaarden van kracht.

De aanvraag tot subsidieverlening wordt ingediend volgens het "Subsidieaanvraagformulier Fryslân Fernijt III" (inclusief bijbehorende bijlagen). Gedeputeerde Staten kunnen besluiten de aanvraag niet in behandeling te nemen indien de verstrekte gegevens en bescheiden onvoldoende zijn voor de beoordeling van de aanvraag of voor de voorbereiding van de beschikking, mits de aanvrager de gelegenheid heeft gehad de aanvraag binnen een door Gedeputeerde Staten gestelde termijn aan te vullen.

Voor subsidie toegekend vanuit Fryslân Fernijt III geldt dat kosten subsidiabel zijn die gemaakt zijn vanaf de datum dat de volledige aanvraag tot subsidieverlening is ingediend bij Gedeputeerde Staten. De ontvangstdatum van de aanvraag tot subsidieverlening wordt door middel van een ontvangstbevestiging aan u kenbaar gemaakt.

De projectkosten zijn subsidiabel voor zover:

- de verplichtingen en de werkzaamheden die leiden tot de projectkosten zijn aangegaan en verricht in de projectperiode, met uitzondering van eventuele accountantswerkzaamheden die verricht mogen worden tot indiening van de aanvraag tot subsidievaststelling;
- de projectkosten betaald zijn in de projectperiode of in de daaropvolgende periode waarin de aanvraag tot vaststelling van de subsidie ingediend dient te worden;
- de kosten rechtstreeks aan de uitvoering van het project toerekenbaar zijn met inachtneming van eisen van soberheid en doelmatigheid.

Als subsidiabele kosten worden de volgende kosten in aanmerking genomen, waaronder:

- de loonkosten van het bij de uitvoering van het project direct betrokken personeel worden berekend op basis van het brutoloon volgens de loonstaat van de betrokken medewerkers, verhoogd met de wettelijke dan wel op grond van een collectieve arbeidsovereenkomst verschuldigde opslagen voor sociale lasten, met dien verstande dat wordt uitgegaan van 1.650 productieve uren per jaar per 40-urige werkweek;
- algemene indirecte kosten (overhead) die gerelateerd zijn aan de loonkosten, of op basis van de werkelijke kosten van de uitgevoerde actie waarbij vooraf een goedgekeurde berekeningswijze bij de subsidieaanvraag wordt overgelegd;
- kosten ten behoeve van promotie en publiciteit;
- kosten van de voor het project aangeschafte machines en apparatuur en productiemiddelen;
- kosten van het gebruik voor het project van machines en apparatuur die in het bezit zijn van een deelnemer aan het kennisproject of van derden;
- kosten van verbruikte materialen en hulpmiddelen, gebaseerd op historische aanschafprijzen;

- kosten voor financiële transacties, financieel juridische diensten, patenten en bankkosten, met uitzondering van debetrente, boetes, financiële sancties en gerechtskosten;
- reis- en verblijfskosten voor binnenlandse en buitenlandse reizen, voorzover deze niet inbegrepen zijn in het integrale uurtarief en mits aantoonbaar gemaakt kan worden dat deze redelijk en noodzakelijk waren. Bij de berekening van deze kosten dient het normaal zakelijk gebruik als uitgangspunt;
- de kosten als gevolg van management ten behoeve van een project komen in aanmerking voor subsidie. Vergoeding hiervan is echter begrensd tot een bedrag van 15% van de totale projectkosten aan derden verschuldigde kosten;

De kosten worden in aanmerking genomen met inbegrip van omzetbelasting, indien de subsidieontvanger en/of subsidieontvanger die de kosten heeft gemaakt, omzetbelasting niet in aftrek kan brengen of niet gecompenseerd wordt uit het BTW-compensatiefonds als genoemd in artikel 2 van de Wet op het BTW-compensatiefonds.

Indien ter zake van de projectkosten of deel daarvan reeds door de Europese Commissie subsidie is verstrekt, kan geen bijdrage uit Fryslân Fernijt III worden verstrekt.

Niet subsidiabele kosten:

- kosten verbonden aan de oprichting van een privaatrechtelijk rechtspersoon komen niet voor subsidie in aanmerking;
- kosten voor de aankoop van grond en onroerend goed komen niet voor subsidie in aanmerking. Dit vanuit de overweging dat deze kosten het beperkte budget van het Fryslân Fernijt III te veel belasten en de aankoop van deze zaken niet noodzakelijk zijn voor de realisatie van de geformuleerde doelstellingen van het programma.

Deze opsomming is niet limitatief. Kostensoorten die niet in deze opsomming voorkomen zijn aan te merken als subsidiabel, indien deze rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het project en voldoen aan de wetgeving van de Europese Commissie en de nationale overheid en in de projectbegroting en subsidieverleningbeschikking zijn opgenomen. Daarnaast kunnen Gedeputeerde Staten van Fryslân in bijzondere gevallen, wanneer het volgen van de in deze handleiding gestelde regels ongewenste en onredelijke gevolgen zou hebben, beargumenteerd kostenposten toevoegen dan wel beperkingen opleggen ten aanzien van de subsidiëerbaarheid van bepaalde kostenposten alsmede de hoogte van bepaalde subsidiabele kosten. Uiteraard moet in dergelijke gevallen binnen de grenzen van de toepasselijke wettelijke kaders worden gebleven.

Gelet op de aard van een project kunnen aanvullende voorwaarden (in de subsidieverleningbeschikking) gesteld worden.

Subsidiepercentages

Een project dat aan alle formele criteria zoals beschreven in deze handleiding voldoet *kan* een bijdrage uit 'Fryslân Fernijt III' ontvangen van maximaal 65% van de totale subsidiabele kosten van het project. De totale bijdrage van de projectpartners bedraagt per project in ieder geval minimaal 35% van de totale subsidiabele kosten van het project.

Gedeputeerde Staten, geadviseerd door het deskundigenpanel, bepalen uiteindelijk, op basis van de mate waarin het project aan de programmacriteria voldoet en de mate waarin het project bijdraagt aan de realisatie van de programma- en themadoelstellingen, welk subsidiepercentage wordt toegekend. Daarnaast wordt uiteraard bij de vaststelling van het subsidiepercentage en het subsidiebedrag rekening gehouden met de staatssteunregels.

Voor subsidies binnen de vier genoemde thema's is € 4.200.000 beschikbaar . De hoogte van de gevraagde subsidie dient minimaal € 50.000,- en maximaal € 200.000,- per project te bedragen. In bijzondere daarvoor in aanmerking komende gevallen kunnen Gedeputeerde Staten besluiten een hogere subsidie te verlenen. Dit zal echter nooit het maximale percentage van 65% van de subsidiabele projectkosten te boven gaan.

3. Aanvraag

3.1 Indienen van een formele subsidieaanvraag

In het kader van 'Fryslân Fernijt III' kunnen projectvoorstellen doorlopend worden ingediend tot 1 april 2012. De subsidie wordt toegekend op basis van volgorde van binnenkomst van de aanvraag, met dien verstande dat de aanvrager in de gelegenheid is gesteld de aanvraag aan te vullen. Als datum van ontvangst geldt de dag waarop de aanvulling is ontvangen. Voor zover de door verstrekking van subsidie voor aanvragen die op dezelfde dag zijn ontvangen er geen of onvoldoende middelen meer beschikbaar zijn, wordt de onderlinge rangschikking van de aanvragen op basis van de kwaliteit van de projectvoorstellen vastgesteld door Gedeputeerde Staten. De kwaliteit van de projectvoorstellen wordt bepaald aan de hand van de toetsing aan de selectiecriteria.

Partijen die in het kader van 'Fryslân Fernijt III' in aanmerking wensen te komen voor een subsidie dienen in eerste instantie contact op te nemen met een van de contactpersonen van het betreffende thema van 'Fryslân Fernijt III'. In een voorbereidend (telefonisch) overleg door de indiener met een van de contactpersonen wordt aangegeven in welke mate het project aansluit bij de voorwaarden van het programma.

Met inachtneming van de in dit gesprek besproken zaken kan vervolgens een formele subsidieaanvraag worden voorbereid. Een dergelijke formele subsidieaanvraag dient namens het samenwerkingsverband dat voor een project een subsidie wenst aan te vragen te worden ingediend door één partij, de zogenaamde 'penvoerder', zijnde een natuurlijk of een rechtspersoon, en dient de volgende documenten te bevatten:

1. het volledig ingevulde en ondertekende aanvraagformulier Fryslân Fernijt III (zie Bijlage A);
2. een projectplan waarin zijn opgenomen:
  - a. een gedetailleerde beschrijving van het project;
  - b. een gedetailleerde en sluitende projectbegroting, waarin duidelijk de diverse subsidiabele kostensoorten te onderscheiden zijn en die een duidelijke koppeling legt met de diverse uit te voeren projectactiviteiten, alsmede een financiële uitgavenplanning;
  - c. een financieel dekkingsplan, inclusief de bewijzen van cofinanciering;
  - d. een beschrijving van de beoogde communicatie rond het project;

Alvorens een ondertekende en definitieve aanvraag in te dienen is het aan te raden om eerst een conceptaanvraag ter beoordeling aan het programmamanagement voor te leggen. Het programmamanagement kan dan controleren of de in het voorgesprek gemaakte afspraken adequaat zijn nagekomen en of de aanvraag volledig is. Na instemming van het programmamanagement kan deze dan definitief gemaakt worden.

De aanvraag moet worden ingediend vóórdat de aanvrager verplichtingen heeft aangegaan voor de uitvoering van het project.

De penvoerder die de subsidieaanvraag namens het samenwerkingsverband indient, zal bij toekenning van de subsidie als aanspreekpunt door het programmamanagement worden gebruikt en zal eindverantwoordelijke zijn voor het nakomen van alle verplichtingen die voortvloeien uit de subsidiebeschikking die voor het project wordt afgegeven. Aan de penvoerder zullen eveneens de voorschotten en de eindafrekening plaatsvinden.

Na ontvangst van de volledige formele en ondertekende subsidieaanvraag en alle vereiste bijlagen, wordt binnen 15 werkdagen door de afdeling subsidiezaken aan de aanvrager een ontvangstbevestiging gezonden:

- Indien de aanvraag volledig is wordt in deze ontvangstbevestiging aangegeven dat de aanvraag in behandeling wordt genomen. Voor subsidie toegekend vanuit Fryslân Fernijt III geldt dat kosten subsidiabel zijn die gemaakt zijn vanaf de datum dat de volledige aanvraag tot subsidieverlening is ingediend bij Gedeputeerde Staten. De ontvangstdatum van de aanvraag tot subsidieverlening wordt in de ontvangstbevestiging aan u kenbaar gemaakt. De

subsidieaanvrager zou dus na ontvangst van de brief samen met de andere projectpartners voor eigen rekening en risico van start kunnen gaan met de uitvoering van het project

- Indien de aanvraag niet volledig is, wordt in deze ontvangstbevestiging aangegeven dat de aanvraagprocedure (tijdelijk) bevroren is en wordt de subsidieaanvrager in de gelegenheid wordt gesteld deze alsnog aan te vullen.

3.2 Beoordeling en besluitvorming betreffende de formele subsidieaanvraag

Na het versturen van ontvangstbevestiging wordt door het programmamanagement een conceptadvies opgesteld. Dit conceptadvies wordt samen met de subsidieaanvraag voorgelegd aan het deskundigenpanel. Het deskundigenpanel bestaat uit een selectie van (regionale) vertegenwoordigers van de vier thema's en op economisch gebied in het algemeen. Het deskundigenpanel stelt op basis van het conceptadvies een zwaarwegend advies op aan Gedeputeerde Staten.

Op basis van het advies van het deskundigenpanel besluit Gedeputeerde Staten over de mogelijke cofinanciering voor het project vanuit 'Fryslân Fernijt III'. Daarnaast kunnen Gedeputeerde Staten nadere voorwaarden stellen aan de uitvoering van het project.

Uiterlijk 13 weken na de verzenddatum van de ontvangstbevestiging nemen Gedeputeerde Staten een besluit op de aanvraag. Indien een besluit op de aanvraag niet binnen de genoemde termijn kan worden genomen, delen Gedeputeerde Staten dit aan de aanvrager mee en noemen daarbij een zo kort mogelijke termijn waarbinnen een besluit wel kan worden genomen.

Het besluit van Gedeputeerde Staten wordt in een subsidiebeschikking aan de projectindienaar kenbaar gemaakt. Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten is bezwaar en vervolgens beroep mogelijk zoals vastgelegd in de Algemene Wet Bestuursrecht.

De activiteiten van het goedgekeurde project dienen uiterlijk binnen twee maanden na de verzenddatum van de subsidiebeschikking te zijn gestart. Indien het niet mogelijk is de projectactiviteiten binnen twee maanden te starten, kan de subsidieontvanger een gemotiveerd verzoek voor een latere aanvang indienen bij het programmamanagement. Gedeputeerde Staten beslist uiteindelijk of het verzoek tot uitstel wordt gehonoreerd.

4. Uitvoering

4.1. *Uitvoering van het project en wijzigingen in de oorspronkelijke opzet*

Na ontvangst van de subsidiebeschikking, verplicht de subsidieontvanger zich het project overeenkomstig het in de aanvraag (subsidieaanvraagformulier, projectplan en de daarbij behorende bijlagen) gestelde en onder de in de subsidiebeschikking beschreven voorwaarden uit te voeren en voltooit deze het project uiterlijk voor het in de subsidiebeschikking bepaalde tijdstip.

Zowel inhoudelijke als financiële wijzigingen met betrekking tot het project, als feiten en omstandigheden, waarvan de subsidieontvanger weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zij invloed kunnen hebben op het voortbestaan van het recht op subsidie, dienen door de subsidieontvanger aan het programmamanagement ter beoordeling te worden voorgelegd. Gedeputeerde Staten besluiten uiteindelijk of zij instemmen met de voorgestelde wijzigingen. Het programmamanagement stelt de subsidieontvanger schriftelijk op de hoogte van het besluit van Gedeputeerde Staten.

Na ontvangst van de subsidiebeschikking, verplicht de subsidieontvanger zich het project overeenkomstig het in de aanvraag (subsidieaanvraagformulier, projectplan en de daarbij behorende bijlagen) gestelde en onder de in de subsidiebeschikking beschreven voorwaarden uit te voeren en voltooit deze het project uiterlijk voor het in de subsidiebeschikking bepaalde tijdstip.

Indien een verzoek tot verlening van surséance van betaling c.q. een verzoek tot faillietverklaring bij de (Arrondissements)rechtbank is ingediend, dient de eindbegunstigde dit onmiddellijk aan het programmamanagement te melden.

De uitvoering van het project mag op geen enkele wijze in strijd zijn met bepalingen van Europees en Nederlands recht. Als voorbeelden worden hier genoemd de regels ten aanzien van staatssteun en de regels ten aanzien van aanbesteden. Ten aanzien van de staatssteunregels wordt verwezen naar bijlage D. Ten aanzien van de regels voor aanbesteden verwijzen wij u naar onderstaande paragraaf. Het niet naleven van Europese en nationale wettelijke bepalingen kan leiden tot stopzetting van de bevoorschotting, het intrekken van de subsidieverlening, het terugvorderen van de reeds verstrekte voorschotten en een vaststelling van een lagere subsidie.

Aanbesteden

Wanneer er voor de subsidieontvanger sprake is van verstrekking van opdrachten voor infrastructurele werken, leveringen of diensten, dient voldaan te worden aan de Europese en nationale regelgeving voor aanbesteden, waarbij de geldende drempels en procedures gevolgd dienen te worden.

Voor subsidieontvangers gelden aanvullende verplichtingen voor opdrachten waarvan de totale geraamde waarde lager is dan de van toepassing zijnde drempelwaarde van de Europese aanbestedingsrichtlijn. Wanneer de geraamde waarde gelijk of hoger is dan 20% van de geldende Europese drempelwaarde en indien de voorwaarden van de Europese en nationale regelgeving voor aanbesteden bij een hoger bedrag zouden voorschrijven dat de openbare of niet-openbare procedure gevolgd moet worden, dient de opdracht op voldoende toegankelijke wijze te worden bekendgemaakt middels een publicatie op www.aanbestedingskalender.nl. Tussen de publicatie en het einde van de termijn waarbinnen offertes ingediend kunnen worden dient minimaal zes weken te liggen. Hiervan dient bewijs te kunnen worden overlegd aan Gedeputeerde Staten.

geraamde waarde van opdracht	wijze van aanbesteding
≥ boven Europese drempelwaarde: werken: € 4.845.000,-* diensten/leveringen: € 193.000,-*	Europees
≥ 20% van de Europese drempelwaarden	De opdracht dient op voldoende toegankelijke wijze te worden bekendgemaakt middels publicatie op de aanbestedingskalender.
< 20% van de Europese drempelwaarden	geen verplichtingen

* De genoemde drempelwaarden gelden voor 2010 en 2011. De EU stelt elke twee jaar nieuwe drempelwaarden vast.

Afwijkingen in bovenvermelde procedures dienen aan de provincie Fryslân ter goedkeuring te worden voorgelegd.

4.2. Voortgangsrapportages

De subsidieontvanger dient iedere 6 maanden na de datum van afgifte van de subsidiebeschikking aan het programmamanagement te rapporteren over de inhoudelijke en financiële voortgang van het project. Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van het voortgangsrapportageformulier zoals dat is opgenomen in Bijlage B van deze handleiding.

De rapportage dient vergezeld te gaan van een door het programmamanagement voorgeschreven betaallijst (zie Bijlage J van deze handleiding) alsmede een urenverantwoording (zie bijlage K van deze handleiding). Op deze betaallijst moeten alle uitgaven en inkomsten over de periode waarop de voortgangsrapportage betrekking heeft worden verantwoord, met per betaling/ontvangst: het factuurnummer, een omschrijving van de kosten, de factuurdatum en de betaaldatum, het bedrag inclusief BTW en het bedrag exclusief BTW, de naam van de begunstigde/betalende partij, en (in geval van aanbesteding) tot welke aanbesteding de factuur behoort. Betalingen dienen gegroepeerd te worden naar het begrotingsonderdeel van de subsidieaanvraag waar deze betrekking op hebben. De totaalbedragen van de kostenspecificaties dienen aan te sluiten bij het in het rapportageformulier aangegeven totaalbedrag aan subsidiabele kosten.

Het programmamanagement heeft het recht om bij de subsidieontvanger additionele informatie en bescheiden op te vragen die meer inzicht geven in de voortgang van het project en waarin de reguliere voortgangsrapportage niet voorziet. Daarnaast zullen gedurende de looptijd van het project personen die betrokken zijn bij het programmamanagement één of meerdere keren het project of de subsidieontvanger bezoeken om zich persoonlijk te laten informeren over de voortgang van het project en om ter plekke rechtmatigheidscontroles uit te voeren.

4.3. Voorschotverlening

De betaling van voorschotten kan slechts plaatsvinden indien aan de eisen met betrekking tot voortgangsrapportages is voldaan en er naar het oordeel van Gedeputeerde Staten van inhoudelijke voortgang van het project sprake is. Op verzoek van de subsidieontvanger kan een eerste voorschot van 40% worden verleend, nadat Gedeputeerde Staten van de subsidieontvanger het volgende heeft ontvangen:

- een schriftelijke verklaring dat met de uitvoering van het project is begonnen;
- indien van toepassing een overzicht van de lopende of reeds afgeronde aanbestedingsprocedures, inclusief de gevolgde aanbestedingswijze;
- de wijze waarop in voorkomende gevallen wordt voldaan aan gestelde aanvullende voorwaarden, zoals deze zijn opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking.

Een tweede voorschot van 40% van de toegekende subsidie kan op verzoek van de subsidieontvanger betaalbaar worden gesteld indien aangetoond is dat 40% van de totale subsidiabele kosten is gemaakt en betaald.

In totaal zal het bedrag aan voorschotten niet groter zijn dan 80% van het bij de subsidieverlening vermelde maximale subsidiebedrag. De laatste 20% wordt pas betaald na beëindiging van het project en na de voorlopig definitieve afrekening.

De subsidieontvanger kan door het programmamanagement worden verzocht om bij een voorschotverzoek een separate accountantsverklaring conform het daartoe vastgestelde model te overleggen (zie bijlage I).

4.4. Organisatie van de projectadministratie

De subsidieontvanger is verplicht een deugdelijke projectadministratie te voeren. Als hulpmiddel kunt u hierbij gebruik maken van de leidraad projectadministratie (bijlage G) De projectadministratie, alsmede bewijsstukken inzake betalingen en inkomsten, dienen tot 2021 zorgvuldig te worden bewaard. De subsidieontvanger blijft gedurende deze periode financieel verantwoordelijk voor eventuele onjuistheden die, in het verzoek om definitieve vaststelling van het project, door het programmamanagement van 'Fryslân Fernijt III' worden geconstateerd nadat de definitieve vaststelling van de subsidie heeft plaatsgevonden en die van invloed zouden zijn geweest op de bepaling van het bedrag van het definitieve subsidiebedrag, indien zij voor de definitieve vaststelling bekend waren geweest bij het programmamanagement van 'Fryslân Fernijt III'.

De subsidieontvanger dient volledige medewerking te verlenen aan een door het programmamanagement in te stellen controle van de administratie. Hij verstrekt daartoe inzage in zijn administratie en verstrekt inlichtingen, die voor de beoordeling van de rechtmatigheid en doelmatigheid van de besteding van de subsidie van belang zijn.

4.5. Gereedmelding en eindafrekening

Het verzoek om definitieve vaststelling van de subsidie van een project dient uiterlijk 3 maanden na het verstrijken van de in de subsidieverleningbeschikking vastgestelde projectperiode, doch uiterlijk op **1 september 2013**, vergezeld met de daarvoor benodigde bescheiden, bij de afdeling Subsidiezaken te zijn ingediend.

Een verzoek om subsidievaststelling dient te bestaan uit:

- het verzoek tot subsidievaststelling;
- een ingevuld einddeclaratieformulier;
- een separate accountantsverklaring, conform het daarvoor voorgeschreven model;
- een inhoudelijk eindverslag over de realisatie van het project in relatie tot de oorspronkelijke opzet en doelstellingen, alsmede met betrekking tot de invulling van de aanvullende voorwaarden, zoals deze zijn gesteld in de subsidieverleningbeschikking;
- bewijsmateriaal dat is voldaan aan de publiciteitseis, zoals aangegeven in artikel 6. Van bouwboarden en (gedenk)boarden dient u een (digitale) foto in te sturen, waaruit blijkt dat de boarden zijn geplaatst.
- Een getekende verklaring dat de volledige projectadministratie bij de subsidieontvanger aanwezig is en zorgvuldig bewaard zal worden tot 2021.

Indien de subsidieontvanger niet of niet tijdig het verzoek tot eindafrekening indient, zal de subsidie definitief worden vastgesteld op basis van de op dat moment beschikbare gegevens. Reeds betaalde voorschotten kunnen in dat geval worden teruggevorderd.

De definitieve subsidie kan nooit meer bedragen dan het in de subsidiebeschikking maximaal toegekende bedrag.

Indien de werkelijke subsidiabele kosten lager uitkomen dan de begrote kosten, zal het subsidiebedrag naar evenredigheid worden verlaagd.

Indien niet het gehele project is afgerond c.q. in gebruik is genomen kan de subsidie worden vastgesteld op basis van de afgeronde c.q. in gebruik genomen projectonderdelen onder de voorwaarde dat het project binnen een nader te stellen termijn alsnog wordt afgerond.

Gedeputeerde Staten stellen de subsidie vast binnen 8 weken na ontvangst van de bescheiden. Indien het besluit tot subsidievaststelling niet binnen de genoemde termijn kan worden genomen, delen Gedeputeerde Staten dit aan de subsidieaanvrager mee en noemen daarbij een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de subsidievaststelling wel plaats zal kunnen vinden. Het resterende subsidiebedrag zal binnen 6 weken na de subsidievaststelling worden betaald.

Alle bijdragen die op het moment van indiening van het verzoek om een subsidie onvermeld zijn gebleven, zullen in mindering worden gebracht op het toegekende bedrag. Eventueel kan dit leiden tot intrekking of verlaging van de subsidie respectievelijk tot terugvordering van de reeds verstrekte voorschotten.

Zolang de subsidie niet definitief is vastgesteld kunnen Gedeputeerde Staten, afhankelijk van de betreffende situatie:

- de definitieve vaststelling van de subsidie opschorten;
- de definitieve bijdrage lager vaststellen of de subsidieverlening intrekken;
- reeds uitbetaalde voorschotten terugvorderen;
- het reeds toegekende bedrag lager vaststellen;
- besluiten reeds toegekende bedragen en voorschotten niet meer uit te keren en reeds uitgekeerde bedragen terstond en zonder enige ingebrekestelling op te eisen.

Gedeputeerde Staten kunnen overgaan tot één (of meerdere) van de genoemde maatregelen, in het geval dat:

- a. de subsidie uiteindelijk lager wordt vastgesteld dan het reeds uitbetaalde voorschot;
- b. de subsidieverleningbeschikking wordt ingetrokken of gewijzigd;
- c. het project waarvoor de subsidie is verleend niet of niet overeenkomstig de subsidieverleningbeschikking is uitgevoerd;
- d. de subsidieontvanger niet heeft voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen;
- e. de subsidieontvanger onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste en volledige gegevens tot een andere besluit op de aanvraag tot subsidieverlening zou hebben geleid;
- f. aan de subsidieontvanger surséance van betaling is verleend of deze failliet is verklaard;
- g. de subsidieontvanger overlijdt;
- h. het samenwerkingsverband dat de subsidie heeft aangevraagd is ontbonden;
- i. de subsidieverlening anderszins onjuist was en de subsidieontvanger dit wist of behoorde te weten;
- j. beslag is gelegd op het vermogen of een deel van het vermogen van de subsidieontvanger.

De intrekking of wijziging werkt terug tot en met het tijdstip waarop de subsidie is verleend, tenzij bij de intrekking of wijziging anders is bepaald.

5. Communicatievoorwaarden

In geval van infrastructuur en (ver)bouwprojecten waarvan de kosten minder dan €1.000.000,- bedragen geldt dat indien een informatiebord wordt opgericht, een gedenkplaat wordt aangebracht, een publicatie verschijnt of een andere voorlichtingsactie wordt ondernomen ten aanzien van het project, moet worden vermeld dat het project wordt / is medegefinancierd door de Europese Gemeenschap, Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en de provincie Fryslân zoals onder het onderstaande voorbeeld vermeld.

Voor overige projecten geldt dat in alle externe communicatie omtrent het project dient te worden vermeld dat het project mede mogelijk gemaakt is door de Europese Gemeenschap, Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, en de provincie Fryslân zoals in het voorbeeld hieronder vermeld.

Door de Europese Commissie kunnen aanvullende voorwaarden gesteld worden betreffende publiciteit. In dat geval zijn de van toepassing zijnde voorwaarden onverkort op het project van toepassing.

Voorbeeld

Tekst Bouwbord (indien er sprake is van een infrastructuur- en (ver)bouwprojecten waarvan de kosten minimaal gelijk zijn aan €1.000.000,-)	Tekst publiciteit / gedenkplaat	Logo's (altijd vermelden)
<p>SAMENWERKINGSVERBAND NOORD-NEDERLAND</p> <p>Hier wordt geïnvesteerd in uw toekomst</p> <p>DIT PROJECT WORDT MEDEGEFINANCIERD DOOR HET EUROPEES FONDS VOOR REGIONALE ONTWIKKELING, HET MINISTERIE VAN ELI EN DE PROVINCIE FRYSLAN</p>	<p>SAMENWERKINGSVERBAND NOORD-NEDERLAND</p> <p>DIT PROJECT WORDT MEDEGEFINANCIERD DOOR HET EUROPEES FONDS VOOR REGIONALE ONTWIKKELING, HET MINISTERIE VAN ELI EN DE PROVINCIE FRYSLAN</p>	 <p>Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie</p>

- het Europese embleem dient in de kleuren blauw en geel te zijn (Pantone reflex blue C en Pantone yellow 116C);
- de tekst dient in de kleur blauw te zijn van het Europees embleem;
- de hoogte van de letters (hoofdletters) dient minimaal 10 cm. te zijn en niet kleiner dan de letters gebruikt door andere participanten;
- het bord moet het onderste deel van het nationale/regionale bord betreffen. Indien geen nationaal/regionaal bord wordt geplaatst dient een apart bord te worden geplaatst dat moet voldoen aan bovenstaande eisen;
- de borden moeten maximaal 6 maanden na realisatie van het project worden verwijderd en moeten bij permanent voor publiek toegankelijke projecten (zowel bij infrastructuur, gebouwen als bij duurzame bedrijfsuitrusting) worden vervangen door een permanent bevestigd gedenkbord/plaquette (zie onderdeel hierna).

De onderstaande voorwaarden hebben te maken met uw medewerking aan de pr- en communicatieactiviteiten die door het programmamanagement rondom het programma Fryslân Fernijt III worden georganiseerd.

1. Regelmatig wordt door het programmamanagement een persbericht uitgebracht waarin o.a. wordt vermeld aan welke projecten en projectuitvoerders subsidie is toegewezen en hoeveel die subsidie bedraagt. Ook worden hierin de inhoud, doelstellingen en projectactiviteiten van de goedgekeurde projecten op hoofdlijnen beschreven. Deze persberichten worden verzonden naar regionale media (kranten, businessbladen, radio en TV).
2. Ook wanneer de pers op eigen initiatief bij het programmamanagement informeert over het programma en/of goedgekeurde projecten gaat het programmamanagement daar graag op in. Het kan zijn dat u in dit kader om uw medewerking wordt gevraagd.
3. Het programmamanagement geeft periodiek een elektronische nieuwsbrief uit. In deze nieuwsbrief wordt o.a. verslag gedaan van de voortgang van het programma en de goedgekeurde projecten. In elke nieuwsbrief komen projecten aan bod en worden ook projectuitvoerders geïnterviewd. In dit kader is het mogelijk dat er met u contact wordt opgenomen voor een bijdrage aan de nieuwsbrief. Daarnaast wordt nieuws rondom het programma 'Fryslân Fernijt II' op de website gepubliceerd (www.Fryslân.nl/Fryslânfernijt).
4. Een aantal keren in de programmaperiode organiseert het programmamanagement van 'Fryslân Fernijt II' voor verschillende doelgroepen activiteiten als congressen, seminars, voorlichtingen e.d. In voorkomende gevallen zullen wij u om medewerking vragen om bijvoorbeeld uw project te tonen of om een inleiding te verzorgen.
5. Voor de overall communicatie van het programma zal uw medewerking gevraagd worden voor het toezenden van beeldmateriaal (foto's, tekeningen, etc.). In bepaalde gevallen kan het voorkomen dat vanuit het programmamanagement een fotograaf of een filmploeg ingeschakeld wordt om op locatie opnames te maken van uw project.
6. Bij aanvang en aan het eind van het [project dient er betreffende de communicatie rondom het project een door het programmamanagement aangeleverde factsheet ingevuld te worden inclusief daarbij behorend beeldmateriaal

N.B. Wanneer u bezwaar heeft tegen publiciteit door het programmamanagement, bijvoorbeeld omdat u niet wilt dat bepaalde kenmerken van uw project openbaar worden, geef dat dan door aan het programmamanagement. Wij vinden het erg vervelend als wij (onbedoeld) informatie naar buiten zouden brengen die nadelig is voor uw project en/of bedrijf.

6. Duurzaamheid

Definitie van het begrip ´duurzaamheid´

De provincie zet zich in voor een duurzame ruimtelijk-economische structuur van Fryslân. Het is belangrijk dat de projecten die ingediend worden, bijdragen aan de ontwikkeling hiervan. Onder duurzaamheid verstaan wij in dit verband een situatie die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien.

Diverse aspecten van duurzaamheid

Duurzaamheid kan betrekking hebben op zowel economische, sociale als ecologische (milieu-) aspecten. Het subsidieaanvraagformulier bestaat voor een groot gedeelte uit vragen die over de economische situatie gaan (verwachte effecten van het project voor bedrijvigheid, omzet en werkgelegenheid etc.). Door de beantwoording van deze vragen wordt het programmamanagement inzicht gegeven in de economische aspecten van de duurzaamheid van het project.

Bij vraag 12 zouden wij graag van u willen dat u aangeeft in hoeverre het project bijdraagt aan de sociale en ecologische (milieu-) aspecten van duurzaamheid.

Hieronder geven wij u een aantal voorbeelden van sociale en ecologische (milieu-) aspecten van duurzaamheid. U kunt deze gebruiken bij het formuleren van uw antwoord op vraag 14 van het aanvraagformulier.

a. Sociale aspecten van duurzaamheid

Te denken valt aan:

- Arbeidsparticipatie (minderheden, gehandicapten, langdurig werklozen, vrouwen);
- Opleiding, scholing, ontwikkelingsmogelijkheden op het werk, (zorg)verlof bij crisissituaties en kinderopvang;
- Arbeidsomstandigheden: een veilige en gezonde werkomgeving voor werknemers;
- Sociale veiligheid en verkeersveiligheid;
- Participatie bij tot stand komen en bevorderen gemeenschapsgevoel;
- Draagvlak bij betrokkenen, zoals omwonenden.

b. Ecologische (milieu-)aspecten van duurzaamheid

Te denken valt aan:

- Energiebesparing en nieuwe energiebronnen zoals wind, zon en biomassa;
- Waterbesparing en –hergebruik;
- Besparing en hergebruik van grond- en afvalstoffen;
- Gebruik (industriële) voorzieningen en diensten door meerdere betrokkenen;
- Minder milieubelastende sectoren introduceren zoals bijvoorbeeld dienstverlening, kennisinfrastructuur, ICT en milieutechnologie;
- Partijen aanzetten tot milieuvriendelijk gedrag;
- Zuinig en intensief ruimtegebruik, minimaliseer afstanden en menging van functies;
- Multifunctioneel en flexibel ruimtegebruik, dat wil zeggen één gebouw of voorziening voor meerdere gebruikers of toepassingen;
- Gebruik van bestaande infrastructuur;
- Beperking mobiliteit;
- Benutting milieuvriendelijke mogelijkheden van diverse vormen van vervoer;
- Aanwezige natuurlijke situatie handhaven;
- Geen kwetsbare gebieden doorsnijden of aantasten;
- Voorkomen of beperken van nadelige effecten op planten en dieren.